



POGLED IZ ZRAKOPLOVA NA ZVEZDO (PLACE DE L'ETOILE) V PARIZU Z VIŠINE 800 METROV

Kaj je z arhitektoniko v Prešernu?

Spisal Josip Puntar.

„Vse misli zvirajo 'z ljubézni éne,
In kjer ponóci v spánji so zastále,
Zbudé se, ko spét zárja nóč prežéne.“
(Sonetni venec 1.)

Teorijo Žigonovo o sestavi Prešernovih pesmi je kritika pozdravila s precejšnjim uporom, dasi pravzaprav ni izpodbila v ničemer njegovih izvajanj. Po treh letih molka treba to vpražanje vendarle nekako rešiti. Ne gre namreč misliti, da bi bil Žigon svojo teorijo kar tako iz trte izvil. Najprej treba razbrati princip njegove metode, če hočemo prav umevati njegovo teorijo o Prešernu — umetniku. Ko je pričel Žigon slediti umetniškemu ustvarjanju v Prešernovih poezijah, je bila njegova osnovna misel vsekakor najprej ta: Pesnik je tudi umetnik svoje vrste. Zato gotovo vezan na umetniško-estetske zakone. Če Žigon piše in gradi arhitektoniko o Prešernovih poetičnih delih, je gotovo, da si on misli pesnika kot nekakšnega — stavbnika, arhitekta.

Pesnik — umetnik — arhitekt: to je tista osnovna misel, ki se vleče po vseh Žigonovih razpravah o Prešernu. In tu bi morala kritika najprej zastaviti svoj nož. Vprašanje je: ali smemo pesnika absolutno, ali le relativno misliti si kot stavbnika — umetnika? Je-li pesništvo isto kot arhitektura, dvoje umetniških polj, ki se bistveno ne ločita, nego krijeta? Precizen odgovor na to osnovno vprašanje bi bil donesel tudi jasno in točno oceno Žigonovih — shem.

Potrebno se mi zdi, da opozorim na strogo logiko dosedanjih rezultatov Žigonove teorije o sestavi Prešernovih poedinih umetniških del. Raztegniti hočem namreč osnovno misel Žigonove teorije na celotno zbirko Prešernovih poezij.

Kdor se je izkušal poglobiti v Žigonove arhitektonske umetniške principe, si je moral biti svest vtisa, da bi sledilo na podlagi Žigonove teorije to strogo logično pravilo: če je vse tako preišljeno